

77235

Kakó ti je ime?

ali

V zorno življenje
naših svetih priprošnjikov v nebesih.

o o o o
Za mladino.

III. Sv. Frančišek Asiški.

Sostavil V. C.

V Ljubljani, 1897.

Založilo „Katoliško društvo detoljubov“.

Tiskala Katoliška Tiskarna.

dupl. 33574

77235

030042000

III. Sveti Frančišek Asiški.

(Spisal C. V.)

I. Frančiškova mladost in spreobrnjenje.

(1186—1206.)

V italijanskem mestu Asizi, v deželi Umbriji, sta živelata Peter Bernardone Morikone in njegova soproga Pika. Peter je bil velemožnen trgovec; in njegova trgovina se je raztezala daleč čez meje njegove domovine. Ko je l. 1182., za papeža Lucija III., v kupčijskih zadevah potoval po Francoskem, mu je povila Pika po nasvetu nekega romarja v bornem hlevu na slami nežno, da, angeljsko dete, čegar rojstvo so oznanjevala razna znamenja. Kot glasnik njegovega rojstva je tekal po asiških ulicah priprost človek in klical ljudem tolažilne besede: »Mir in blagor!« »Mir in blagor!« Še drug neznan potnik se je takrat prikazal v Asizu in se ponudil Piki za krstnega botra novorojenemu detetu. Toda takoj po dokončanem krstu je izginil, da ga nikdar nobeden ni več videl, in poleg krstnega kamena, kjer je klečal, je pustil sled, ki se še sedaj vidi. Oni hlev, kjer se je rodilo dete, so spremenili pozneje v kapelico in ji dali ime »Frančišek mali«. Pobožne duše so

slišale v noči njegovega rojstva, kako so angelti nad to kapelico peli svoje slavospeve. za kar se je ona kapelica začela imenovati: »Sv. Marija angeljska«. Na materino željo so krstili dete za Janeza evangelista, toda oče mu je po svoji yrnitvi iz Francoske dodal ime Frančišek, katero mu je ostalo za vse življenje.

Z vso ljubeznijo, ki jo sploh more občutiti materino srce, se je oklenila Pika malega Frančiška in ga odgojila v strogo verskem duhu. Vse najboljše lastnosti mu je vcepila v srcé, in po pravici smemo trditi, da so vse Frančiškove vrline krasan odsev materine duše. V njenem obližju je preživel Frančišek detinska in otroška leta, dokler ga ni izročil oče duhovnikom sv. Jurija v odgojo, kjer so ga podučevali ne le v svetnih vedah, marveč tudi v verskih resnicah in čednostih.

Vendar le malo časa je odmenil oče Bernardone svojemu sinu za obiskovanje ondajšnje šole. Že v kratkem se je moral Frančišek poprijeti očetovih trgovinskih opravil, katerim se je slednjič tudi popolnoma udal. Ni bilo namreč očetu mnogo do tega, da bi vzgojil sina v strahu božjem, marveč si ga je želel podjetnega v vseh zadevah posvetnega življenja — in to se mu je posrečilo vsaj za nekaj časa. Kjer se je Frančišku ponujala prilika, da si pridobi časti in slave, ali da doživi kaj zanimivih prizorov, povsod je bil prvi in ni nič maral denarja, ki ga je trosil za svoje zabave. S svojimi tovariši se je rad shajal v glasni družbi, kjer so večkrat pozno v noč pri vinu popevali in šale razbijali. Očetu, ki je v svoji varčnosti skrbno pazil na težko pridobljeni

denar, seveda ni bila v začetku nič kaj všeč sinova prevelika potrata; no, slednjič ga je vendar prepustil lastnim težnjam in to tem bolj, ker je bil ponosen na sina, ki si je radi svojega značaja in ponašanja pridobil med ljudstvom ime: »cvet mladine«. Povsod so ga imeli visoko v časti, in pripoveduje se celó, da mu je neki človek, kjerkoli ga je srečal, na poti razstiral svoj plašč pred noge. Frančišek se je čudil takemu vedenju in ga zato nekoč vprašal, čemu to dela. »Ker si vsega spoštovanja vreden«, bil je odgovor, »in ker te bo nekdej vse ljudstvo slavilo.« Komu se ne usiljuje misel, da je bil mož od Boga razsvetljen?

Ali kakor ni rože brez trna, tako ni sreče brez nesreče. To resnico je moral že zgodaj občutiti Frančišek sam. Rodno mu mesto Asizi in Perudža sta si bila v trajnem medsebojnem prepiru. Mladeniči obeh mest so si hiteli nasproti v boj in se pobijali v ljutih napadih. Nekoč se je udeležil tudi Frančišek takega izgreda; ali po neprevidnosti je pal z nekaterimi tovariši sovražnikom v roke, ker se je bil spustil predaleč v boj. Po dnovih brezskrbnega življenja so napočili zanj dnovi — jetništva. Vendar mu to ni strlo poguma, tudi v tem resnem položaju si je znal ohraniti vedro srcé in obličje. Tovariši so se mu čudili radi tega vedenja in ga zato tudi karali. Toda ni se zmenil za njihove besede, marveč jim je rekel: »Kaj mislite vi o meni? Doživeli boste še, da me bo slavil ves svet.« Tako je voljno prenašal svoje jetništvo, dokler se čez štirinajst mesecev po sklenenem premirju mej obema me-

stoma ni vrnil v Asiz. Prostost se mu je zopet ljubó smejala, a užival je ni dolgo časa v sreči. Dobrotni Bog mu pošlje bolezen, ki naj bi bila zdravilo silnim strastem, katerim se je udajal vedno bolj in bolj. In res, Frančiškova bolezen ni zgrešila svojega namena. Takoj po prestani bolezni ni več čutil v sebi onega veselja do prej toli ljubljenih viharnih prizorov, dà, neznamen se je zdel samemu sebi ter se z mržnjo odvrčal od svoje preteklosti.

Toda ta sprememba je bila prehitra, da bi bila mogla stalno prenarediti doslej tako strastnega mladeniča. Hrepenenje po slavi se je zopet probudilo v njem, nagnenje do sveta mu ni še popolnoma zamrlo. Nekoč vidi v sanjah ponosno palačo, polno raznovrstnega orožja, mečev, kopij in ščitov, ki so pokrivali trdne zidove. Čudeč se tolikemu blesku, vsklikne kar nehoté pred se: »Čegavo je to orožje in ta čudezna palača?« — Vse to je namenjeno tebi in tvojim vojščakom,« se je oglasil odgovor neznanega mu glasú.

Kaj bi moglo Frančiška botj razveseliti, kakor ta odgovor? Ravno isti čas se je odpravljal propal vitez v Apulijo pod prapor grofa Brenskega, ki se je protivil cesarju, potezajoč se za pravice svoje soproge Alberije, hčere tedaj že umrlega sicilijanskega kralja Tankreda. To je bilo za Frančiška kakor nalašč. Takoj drugo jutro po oni prikazni se je odpravil na pot v vojsko, poslovivši se od svojih prijateljev z navdušenimi besedami: »Spoznal sem, da postanem še slaven knez!«

I to podjetje bi se mu bilo posrečilo, da se ni tudi tukaj pokazla resnica izreka, ki pravi:

Človek obrača, Bog obrne. Že v Spoletu je tako hudó zbolel, da je moral opustiti nadaljno potovanje. Ona prikazen namreč, ki jo je imel pred odhodom, se ni imela razlagati po besedi, marveč je imela duhovni pomen, katerega pa Frančišek ni umel. Zato se mu zglesi nekoč med boleznijo po noči neznan glas, ki ga vpraša: »Kaj je namen tvojega hrepenenja?« »Visokost in slava,« odvrne Frančišek odkritosrčno. Še dalje ga izprašuje glas: »Frančišek, kdo ti more več koristiti, gospod ali sluga?« »Gospod«, se glasi njegov odgovor. »Čemu ostavljaš tedaj gospoda, da bi sledil slugi?« ga vpraša glas čim dalje silneje. Tedaj je razumel Frančišek smer teh besed in razsvetljen po milosti božji vskliknil: »O Bog, kaj mi je storiti?« »Vrni se v mesto,« mu je velel glas, »in tam se ti bode sporočilo, kaj stori; kajti prikazen, ki si jo imel, se mora razlagati drugače.« Boj, ki si ga je obetal po oni prikazni, je res značil boj, toda boj zoper samega sebe, zoper lastne strasti, boj zoper hlepenje po posvetni slavi.

Frančišek se je udal volji božji in se vrnil v Asiz. Novo veselje je zavladovalo med njegovimi prijatelji, ki so ga takoj po vrnitvi imenovali voditeljem veselic. Ali zelo so se varali v njegovi osebi, namesto prejšnjega lahkoživca so uzrli v njem globokega misleca, čegar duh se je čim dalje višje popenjal nad ozko omejeni krog vsakdanjega življenja. Vse poskušnje, da bi zbudili v njem prejšnjo živahnost, so bile zaman. S sklonjeno glavo je hodil molčé med njimi po mestu, ne zmeneč se za šum in hrum, ki je vladal krog

njega. »Gotovo te je premotila kaka deklica, in se misliš ženiti,« tako so se mu rogali tovariši, da bi poizvedeli vzrok njegovega spreobrnjenja. »Da; našel sem jo,« jim je odvrnil Frančišek, »poročiti se hočem, in sicer s takó krasno ženo, kakoršne ni še videl svet.« Že tedaj se je torej porodilo v njem ono hrepenje po ubožtvu, s katerim se je slednjič res združil v vek. Vedno bolj in bolj je odmiral svetu in hrepenel takó goreče po Bogu, da se mu je zato nekoč sam Kristus prikazal na križu. Z vso ljubeznijo se je oklenil tudi ubožcev, katerim bi bil najraje vse imetje razdal in za katere se je celó sam razkrival, da jih je mogel ogrniti. V očetovi odsotnosti je dal nekoč speči mnogo hlebcev kruha, da bi mogel tako obdariti slednjega berača, ker je bil sklenil, da noče nikomur več odreči miloščine. Pač blag mladenič, katerega bi smelo smeli imenovati — poosebljeno ljubezen!

2. *Frančiškovo potovanje v Rim, beg pred očetom in zdravljenje gobovih.*

(1206 — 1207.)

Ker ni upal Frančišek večjega spopolnjenja v rojstnem mestu, si je želel v svet in se napotil v Rim na grob sv. Petra in Pavla, ki sta bila vzgleda milosrčnosti in ubožstva. V vroči molitvi jima je tukaj priporočal svoj namen, ki ga je imel izvršiti s svojim izvoljenim ubožtvom. A nekaj mu takoj ni ugajalo. Zapazil je namreč, da polagajo ljudje samó male darove na grob prvoborniteljev Kristusove vere; zato je zagrabil pest srebrnjakov v mošnji in jih vrgel na oltar, da je

kar vse zazvenelo po cerkvi. Prišedši iz cerkve se je pomešal med berače, dal najrevnejšim svojo obleko, nadel sebi beračevo in prosil ves dan miloščine v francoskem jeziku na Portikovih stopnjicah.

Po njegovi vrnitvi v Asiz so se ga zopet polastile nove izkušnjave. Prejšnje viharno življenje, sijajne veselice, sploh vse slike mladostne domišljije so mu vstajale pred očmi in ga mamile s svojim čarom; ali hrabro jim je ključoval in molil, topeč se v solzah, k Bogu, ki ga je v tem boju krepil in podpiral.

Da bi se laglje znebil skušnjav, je največkrat hiteval v prosto naravo in tako došel nekoč k cerkvi sv. Damijana, kjer je vstopivši goreče molil pred podobo križanega Zveličarja. Prosil ga je, naj mu razsvetli temine duha, naj ga potrdi v veri, upanju in ljubezni ter naj mu podeli milost, da bi mogel vse svoje delovanje obrniti v korist in povzdigo slave božje. In njegova molitev ni bila brezvspešna. Takoj se mu je odzval glas, ki mu je trikrat zaklical: »Francišek, pojdi in popravi mojo hišo, ki jo vidiš, da razpada!« Teman mu je bil pomen teh besed, zato se jih je razlagal po svoje in menil, da mu je res popraviti borno, skoraj podirajočo se cerkvico. Urno se tedaj obrne do duhovnika one cerkve in mu podari ves denar, ki ga je imel pri sebi, da bi nakupil zanj olja za luč, ki naj bi gorela pred sv. razpelom. Ker pa ni bilo s tem še nikakor zadoščeno zahtevam preroškega glasú, odide naglo domov in zdirja odtod z nekimi kosi tkanine na konju v mesto Folinj, da bi jih tam razprodal za

denar. Sreča mu je bila mila. Poleg tkanine se mu posreči prodati tudi konja, na kar steče z pridobljenim denarjem k sv. Damijanu in ga ponudi duhovniku Petru za popraviljanje cerkve.

Duhovnik se je začetka branil denarja, ker je še dvomil o njegovem preneglem spreobrnjenju in se poleg tega tudi bal očeta Bernardona, čegar skopost je bila daleč na okrog znana. Ko pa ni hotel Frančišek nikakor odstopiti od svojega sklepa, se mu je slednjič udal, zlasti pa ko ga je še prosil, naj mu dovoli ostati pri njem. Ves vzradoščen je vrgel nato Frančišek svoj denar skozi okno v cerkev in bival nadalje pri duhovniku.

Novemu življenju se je vdal popolnoma in se čim dalje bolj utrjeval v svojem poklicu. Toda tudi to tihotno življenje mu je zagrenila nepričakovana nevarnost. Ko je namreč oče zvedel, da je podaril Frančišek velike svote denarja cerkvi sv. Damijana, se je hudô razsrdil, zbral svoje prijatelje in zdirjal ž njimi po sina k sv. Damijanu. Ali ta se mu je še pravočasno skril v neko luknjo, za katero je vedel samó jeden sluga, ki mu je tudi tja skrivaj prinašal jedi. Tu je preživel cel mesec med samimi premišljevanji o božji moččnosti in človeški slabosti, v njih je spoznal, da mu je staviti vse zaupanje edino le v Boga, in da je nično vse njegovo delovanje brez božjega blagoslova. Poživljen po takih mislih je zapustil votlino in se brezskrbno vrnil v Asiz. Kolika sprememba med prejšnjim in sedanjim Frančiškom! Komaj so spoznali v njem prejšnjega lepega mladeniča, ki je taval sedaj bled in shujšan po mestu. Ljudstvo ga je zasmehovalo, ime-

novalo ga norca in metalo kamenje in blato za njim. A njega ni žalila ta ljudska surovost, dà, še veselil se je, da more kaj pretrpeti za Boga.

Vse drugačnih mislij pa je bil v tem njegov oče. Izvedevši, da se njegov sin javno zasmehuje, plane na ulico, zgrabi Franciška in ga siloma tira domov. Za nadaljno stanovanje mu odmeni temno izbo in ga na vse mogoče načine nagovarja, naj se vendar odpové izvoljenemu stanu. Zaman, Francišek je stal neomahljiv v svojem sklepu in se tolašil sè svetopisemskimi besedami: »Blagor onim, ki trpé preganjanja radi pravice, kajti njih je nebeško kraljestvo!«

Materi, ki je bila mehkejšega srca kakor oče, se je Francišek smilil; zató mu je nekoč v očetovi odsotnosti odprla temno stanico. Z milimi prošnjami ga je odvräčevala od njegovega namena in ga rotila, naj nikar ne ostavlja sveta in domače hiše. Toda njemu je več veljal božji glas od materinega, zapustil je rojstni dom in se vrnil k sv. Damijanu. Ali tudi to pot je tekel oče ves razjarjen za njim, da bi ga prijel in odvedel domov. Že je došel k sv. Damijanu in — glej, Francišek mu je stopil kar sam brez strahu naproti in dejal: »Nično je meni Vaše neusmiljeno ravnanje, nična Vaša jeza, z veseljem trpim za ime Jezusa Kristusa.«

Hudo so zadele te besede strmečega očeta, in da bi se vsaj nekoliko oškodoval za izgubo svojega sina, si je želel v jezi ves denar nazaj, ki ga je sin podaril cerkvi. Ni mu ga trebalo dolgo iskati, kajti našel ga je na oknu, kamor ga je bil vrgel Francišek. Misleč, da je razdal sin še

večje svote za cerkev, ga je tožil pri mestni gosposki in zahteval, naj se odpové Francišek slednji dedščini, ki mu pripada po njem. Ker se pa tedaj država ni mogla utikati v delokrog cekvenega poslovanja, je poslala mestna gosposka očeta Bernardona k škofu, češ tvoj sin se je odločil za službo božjo, nam ni torej nikakega posla več z njim. Asiški škof, Vid Sekundi, je poklical Franciška k sebi in ga sprejel z očetovsko prisrčnostjo. Prigovarjal mu je, naj vrne ves denar očetu, ker je med njim lahko tudi kaj po krivem pridobljenega, kar bi torej cerkvi ne pristojalo za dar. Francišek, ki je med škofovim govorom klečal, je tedaj vstal, slekel svojo obleko ter položivši jo pred škofa, dejal: »Do sedaj sem imenoval Petra Bernardona svojega očeta, zdaj pa smem s trdnim zaupanjem reči: Oče naš, kateri si v nebesih —.« Škof ga je na te besede ginjen objel, odel s svojim plaščem in mu bil zanaprej zvest prijatelj. Francišek se je pa nató odpravil v svet in sicer je bil tedaj v 26. letu svoje starosti.

Potujoč skoz dol in gozd, je povsod glasno opeval slavo božjo v francoskem jeziku. Nekoč je zašel na svojem potovanju med tolovaje. Na vprašanje, kdo je, jim je pogumno odgovoril: »Glasnik velikega kralja.« Toda ti se niso nadalje menili za njegove besede, ampak so mu vzeli suktnjo in ga zvezanega vrgli v globok jarek, ki je bil na srečo napolnjen s snegom. Po njihovem odhodu je prilezel Francišek spet iz jarka in nadaljeval svojo pot, zahvaljujoč Boga za ravnokar prestano nezgodo.

Prišedši v meste Gubij, je našel v njem starega znanca, ki mu je podaril kratko haljo, pas,

čižme in palico. Tako opremljen kakor puščavnik je obiskoval v bolnišnicah gobove, jih zdravil in poljubljal. Pač so mu v začetku vzbujali gnjus, ali premagoval se je in jim pomagal iz ljubezni do Kristusa. Ko je nekoč jezdil po asiški planoti, sreča gobovega človeka. Sprva se ga prestraši, a ravno tako naglo se tudi premaga, stopi raz konja, pokloni gobovemu dar in ga poljubi. Nato odjezdi dalje in se ozre po planoti. Toda glej! Kakor daleč sega njegovo oko, nikjer ni uzreti nobenega bitja. Tedaj spozna Frančišek, da je bil gobovi sam Jezus Kristus, o kojem je večkrat slišal, da se prikazuje v gobovi podobi. Radost ga obide ob tej misli, in čuden prevrat se zvrši hipoma v njem. Kar mu je bilo na gobovih prej gnjusno in nestrpljivo, to mu je bilo sedaj ljubo in prijetno. Vsakdo se je moral čuditi njegovi neumornosti in požrtvovalnosti, ki jo je kazal pri zdravljenju teh nesrečnih bitij. Zato mu je Bog večkrat že na zemlji plačal njegovo požrtvovalno ljubezen do gobovih. Tako se mu je nekoč neki gobovec, ki ga je bil prej ozdravil in spreobrnil, po smrti prikazal in mu dejal, da odplava sedaj k nebeškemu Očetu. Ob enem mu je tudi razodel, da bo rešil v svojem življenju še mnogo, mnogo duš. Čustva nebeške radosti so navdala tedaj Frančiška, ki se je nató še srčneje oklenil gobovih. Cerkev sama se je izrekla za njih zdravljenje in oskrbovanje, kaj čuda torej, ako se je udal tudi Frančišek njihovemu zdravljenju, ako je žrtvoval i on svoje najlepše dni v olajšanje njihovih krutih bolečin!

3. *Frančišek popravi tri cerkve in se zaroči z uboštvom. Pridobitev prvih učencev.*

1207—1211.

Med raznimi dogodki, ki mu jih je prinašalo novo življenje, ni zabil Frančišek zapovedi, v kateri mu je velel Gospod, naj popravi že razpadajočo hišo njegovo. Zato se je vrnil iz Gubija v Asiz, da popravi cerkev sv. Damijana, ki je bila res nad vse siromašna. Nemudno je tekal po mestnih ulicah in spodbujal ljudi k milosrčnosti z besedami: »Kdor mi dá en kamen, dobi eno plačilo, kdor mi dá dva, dobi dvojno, kdor tri, trojno.« Frančišek se pri tem ni zmenil za ljudsko zasmehovanje, marveč je sam znašal kamenje in drugo zidivo. Po velikem trudu je končno vendar dosegel, da se je razven cerkve sv. Damijana popravila še cerkev sv. Petra v asiški okolici, in kapelica, kateri so dejali — Porcijunkula.

Duhovnemu oskrbniku cerkve sv. Damijana se je smilil Frančišek, ki se je neprestano trudil pri popravljanju cerkvâ. Da bi mu vsaj nekoliko olajšal in osladil trudapolno delo, mu je pripravil slednji večer malo večerjo. Frančišek jo je v začetku z veseljem sprejemal, a slednjič se je odpovedal tudi temu daru in sklenil, da hoče beračiti od hiše do hiše. V tem je spoznal šele pravo uboštvo, katero si je izvolil. Kakor sklenil, tako storil. Šel je nato in nabiral po mestu milodare v skledo, iz katere je potem na cestnem tlaku sedeč jedel. Oskrbniku cerkve sv. Damijana se je lepo zahvalil in mu dejal, naj mu nikar več ne pripravlja jedil, ker je dobil izbornega kuharja, ki mu bo zanaprej skrbel zanje.

Francišek je torej prosjačil v Asizu, v onem mestu, kjer je živel njegov oče v velikem bogastvu. Koliko jeze je probujalo v očetu to sinovo vedenje, si lahko mislimo. Kjerkoli ga je srečal, povsod ga je zmerjal in preklinjal. Franciška je peklo to očetovo sovraštvo, zato si je poiskal berača in mu dejal: »Ti si moj oče, hodi z menoj, deliti si hočeva milodare. Ako vidiš, da me oče kolne, tedaj ti porečem: Blagoslovi me, moj oče, in ti me boš blagoslovil.« Tako sta tudi storila. Očetu Bernardonu pa je dejal Francišek: »Vi si pač ne morete misliti, da mi more dati Bog družega očeta, od katerega prejemanj blagoslove za Vaše kletve.« Tudi njegov edini brat Angel ga je zasmehoval; ko ga je videl nekoč v neki cerkvi, kako se je v svoji borni halji tresel od mraza, je dejal porogljivo svojemu tovarišu: »Vprašaj Franciška, naj ti proda za penez znoja.« Vzradoščen radi tega zasmehovanja je odvrnil nato Francišek: »Ta znoj bom jaz Bogu drago prodal.« V takem uboštvu in ponižanju je prebil Francišek dve leti.

Najljubše zavetišče mu je bila cerkev »svete Gospe angelske«, kjer je največ molil, in kjer se je zvršil tudi v njem končni prevrat k popolnosti. Bilo je l. 1208., ko je čul neko jutro pri sv. maši evangeljske besede: »Ne imejte ni zlata, ni srebra, ni denarja kot lastnino v svojih opašnjakih; tudi ne torbe na poti, niti dveh sukenj, niti čevljev, niti palice.« Globoko v srce so ga ganile te besede, saj je našel v njih ono uboštvo, katero je že dolgo iskal. Takoj je vrgel od sebe mošnjo, palico in čevlje, nadel si ostro obleko pepelnate barve, vzel vrv čez pas in oznanjeval svojim so-

meščanom pokoro. S tem dnem se je l. 1208. ustanovil red manjših bratov, red, katerega je Bog milostno blagoslovil v povzdigo in večjo proslavo katoliške cerkve.

Frančiškovo oznanjevanje pokore ni bilo brezvspešno. Kmalu se ga je oklenilo mnogo učencev, med katerimi nam imenuje povestnica najprej Bernarda iz Kvintavale, velikega bogatina asiškega. Z velikim zanimanjem je že dolgo opazoval ta mož Frančiškovo delovanje, vendar ni še povsem zaupal v njegovo hitro spreobrnjenje. Da bi se prepričal o resnici njegovih namenov, ga je povabil enkrat k sebi na dom, kjer sta po večerji skupaj spala v eni sobi, kakor je bilo to v onih časih navada. A Bernard ni spal, ampak samo skrivaj opazoval, kaj bo počel Frančišek po noči. In tedaj ga je videl, kako je križema iztezal roke proti nebu in klical k Bogu solzán: »Moj Bog in moje vse!« Bernard je bil ginjen ob teh vsklikih in izvanredni ljubezni do Boga, ter sklenil spopolnjevati se ob vzorih Frančiškovih. Šel je zato čez nekaj dnij k njemu in mu dejal: »Ako dobi sluga od svojega gospoda zaklad in ga več ne potrebuje, kaj naj stori ž njim?« »Tedaj naj ga vrne gospodu!« mu je odgovoril Frančišek in ga odvedel v cerkev, da bi se tam natančneje podučila o tej zadevi. Bila je namreč tedaj med ljudmi navada, da so dali v cerkvi trikrat odpreti sv. evangelij, ako so hoteli izvedeti božjo voljo; in one besede, ki so jim stopile prve pred oči, so jim bile nevarljivo znamenje. S takim namenom sta se napotila tudi Bernard in Frančišek v cerkev. Med potjo se jima je pridružil še tretji mož, Peter Katani, jako pre-

možen gospod asiški, ki ju je bil tudi v ta namen spremil k maši v cerkev sv. Nikolaja. Tu jim je odprl duhovnik na njihovo prošnjo evangelij, in prvič se je odprlo na strani, kjer so stale besede: »Ako hočete biti popolni, prodajte, kar imate, in dajte ubogim!« Drugič so se jim pokazale besede: »Ne nosite ničesar na poti s seboj«, in zopet tretjič: »Kdor hoče hoditi za menoj, naj zatají samega sebe, naj si zadene svoj križ in sledí meni.«

Prejasne so bile te besede, da bi mogel kdo dvomiti o njihovem pomenu; zato jima je dejal Frančišek: »Pojdita in storita, kar sta slišala.« In šla sta in prodala svoje imetje, razdelila dobljeni denar med uboge, odpovedala se posvetnemu hrupu, oblekla obleko, podobno Frančiškovi, in se ž njim naselila v mali koči na planoti, katero so imenovali »Rivo torto« ali »Krivi potok«. Tu so živeli vsi trije skupno v molitvi in premišljevanjih, ki so jih zanašala visoko nad zvezde k Bogu!

Čez kratek čas se je prvima dvema učencema pridružil še tretji, imenom Egidij, rodom Asiščan. Frančišek ga je zelo ljubil radi njegove popolnosti in brezmejne milosrčnosti; in sv. Bonaventura sam pravi o njem, da je bilo njegovo življenje bolj angeljsko kot človeško. V tem ozkem krogu tedaj so se vedno bolj in bolj utrjevali v zatajevanju samega sebe ter skupno snovali načrte svojega javnega delovanja. In do tega delovanja ni bilo več dolgo; kajti kmalu potem sta šla Frančišek in Egidij v Marko Jakinsko, Peter in Bernard pa v rimsko provincijo. Z veliko vnemo so povsod oznanjevali ljudem verske resnice in jih s svojim

čednostnim življenjem spodbujali k pokori in častenju nebeškega Očeta. Tu so se pokazale njihove vrline šele v pravem blesku, tu se je pokazala v njih moč nebeške milosti. Noben napor jim ni bil pretežak, nobena žrtva prevelika, pogumno so hiteli v boj za Kristusa in njegovo kraljestvo. Radosti se jim je smejalo srce, ko jim je primanjkovalo živeža, in žar nepopisne sreče jim je obseval obličja, ko je kdo nemilo ravnal ž njimi. Z besedo in vzgledom so podučevali ljudstvo in se končno po vspešnem delovanju vrnili h »Krivemu potoku«, kjer so nadaljevali prejšnje duhovno življenje.

4. Nove pridobitve in ustanovitev družega reda.

(1211—1212)

Veseleč se svojih prvih uspehov je Frančišek pogumno zrl v bodočnost, ki naj bi še bolj oslavila pred svetom njegov red. In res, krog njegove družine se je od dné do dné bolj in bolj širil. Novi učenci so se mu z verno udanostjo pridružili. Z ognjevitim navdušenjem jih je Frančišek spodbujal k delu in jim dejal nekoč po dolgi molitvi: »Pogumni bodite, veselite se v Gospodu, ne tugujte, ker vas je malo. Da smo preprosti vsi, naj vas nikar ne plaši, kajti Gospod mi je razodel, da bo pomnožil in razširil to družino po vseh delih sveta.« Mogočno so vplivale te besede na njegove sobrate; slednji med njimi se je čutil pokrepčanega in se z veselim obličjem pripravljal k delu, ki ga je imel izvrševati na že določenem mu potovanju. Nato je Frančišek še

vse objel in blagoslovil ter jih po dva in dva poslal na vse štiri vetrove. In potovali so v mesta in vasi, oznanjevali uboštvo in zavračali ljudsko sebičnost, živili se ob darovih milosrčnih ljudi in še sami milodare delili z ubozimi.

Vrnivši se h »Krivemu potoku«, si je želel Frančišek imeti zbrane svoje sobrate, da bi v njihovem krogu še bolj utemeljil pričeto delo. Zato je molil k Bogu, naj slednjemu navdahne misel, da se povrne v domovino. In Frančišek ni prosil zaman; kmalu so se vsi zbrali pri »Krivem potoku«, pravili si o dogodkih na potovanju in se radostnih lic spominjali prebitih težav in krivic, kojih so skusili ne malo.

Frančišek se je nato lotil dela in spisal pravila svojega reda v 23. poglavjih, ki zahtevajo razven treh navadnih obljub tudi to, da se vsakdo odpove posvetni lasti in živi ob samih milodarih. Ker bi pa ne imela ta pravila brez papeževega potrdila nobene veljave, je sklenil Frančišek potovati v ta namen s svojimi sodrugi v Rim. In res, skupno so se napotili k sveti stolici pod vodstvom brata Bernarda. Njihov pogovor med potjo je veljal le svetim stvarjem in bogoljubne pesni so jih junčile na tem toli odločilnem potu. Dospevši v Riet uzre Frančišek nekega viteza, imenom Angel Tankred. Ne da bi ga poznal, mu reče: »Angel, dolgo je že odkar nosite orožje, meč in ostroge, sedaj je treba, da zamenite vojno orožje z debelo vrvjo, meč s križem Jezusa Kristusa, in ostroge s prahom in poljskim blatom. Sledite mi, in jaz Vas naredim viteza Kristusovega.« Ne da bi se dolgo pomišljal, se mu je Tankred pridružil in tako dopolnil število

dvanajsterih učencev, ki nas čudežno spominjajo dvanajsterih apostolov Jezusa Kristusa.

Med nadaljnimi svetimi pogovori so dospeli nato srečno v Rim, kjer je oni čas na apostolskem prestolu sedel papež Inocencij III. Radostnim srcem jih je sprejel v mestu škof asiški, ki je še posebej priporočil kardinalu Ivanu od sv. Pavla, da zagovarja njihova redovna pravila pri papežu. S težkim, a vendar nadepolnim srcem je šei Frančišek v lateransko palačo, stopil ponižno pred papeža in mu razložil svoje namene. Papež ga je odslovil. Toda še isto noč je videl v sanjah, kako mu raste pri nogah palma, ki se čim dalje bolj razvija v lepo in močno drevo. S početka ni razumel papež te podobe, a slednjič je vendar spoznal v tej palmi siromašnega Frančiška, ki ga je bil kar na kratko odpravil prejšnji dan. Takoj ga je pozval k sebi in poslušal v krogu svojih kardinalov, ko mu je z veliko vnemo govoril o evangeljskem uboštvu. Mnogi kardinali so bili nasprotni temu uboštvu, češ, da presega človeške moči, vendar je Frančišek s svojo prepričevalno besedo končno pridobil za svoj namen tudi njihova srca in od papeža samega ustno potrjenje svojemu redu. K temu pa je napotila papeža še druga podoba, ki se mu je prikazala v spanju. Videl je namreč berača, ki je podpiral in vzdržal lateransko cerkev, ravno ko se je imela razrušiti. »To je oni mož, ki bo z besedo in dejanjem podpiral Kristusovo cerkev«, si je mislil papež in zagotovil s svojim potrdilom obstanek Frančiškovega redu. Frančišek je prejel nato od papeža še apostolski blagoslov, obiskal še groba sv. apostolov in se vrnil s svojimi tovariši v Asiz.

Da bi nekoliko opomogel vedno večjemu številu Frančiškovich učencev, je daroval benediktinski opat iz Monte Subazija Frančišku cerkev sv. Marije angeljske, ki se ji pravi tudi »Porcijunkula«. Novo življenje se je tedaj pričelo v onem bivališču. V svesti si papeževega potrjenja je hiteval Frančišek v mesta in yasi, pridigal ljudstvu, odvrčal je od bogastva in vabil k sebi. In slednji večer se je vračal z novimi učenci domov. Znamenit je med njimi radi svoje velike strpljivosti brat Rufin. S svojim spokornim življenjem si je pridobil tako oblast nad lastno osebo in zlim duhom, da je ta iz ust nekega obsedenca sam priznal, da mu napravlja Rufinova čednost grozne muke. Sv. Frančišku pa je razkril Bog sam, da se med tremi najsvetejšimi dušami na svetu nahaja tudi Rufinova. Frančiškov spovednik in prvi prijatelj je bil brat Lev, katerega je Frančišek v svoji udanosti imenoval »ovčico Božjo«. Uzor ponižnosti pa je bil brat Masej, ki se ni branil najnižjih in najbolj hlapčevskih del. Ko ni mogel, utopljen v molitev, zadržati več v srcu žarnih vsplapoljenj ljubezni, tedaj se je zjokal in njegov jok se je glasil kot golobovo golčanje. Imenovanja vreden je tudi brat Juniper, čegar detinska čistost in nrvnost je vzbujala v vseh občudovanje.

To so tedaj stebri, na kojih je slonela prva stavba Frančiškovega reda, to so oni neumorni delavci, ki so hodili učeč po svetu in s svojimi nauki in vzgledi dosegli, da so se v mnogih mestih dvignili samostani »manjših bratov«.

Vendar Frančišek ni še miroval. Spoznal je, da bi tudi med ženskim svetom obrodila ustanova

kakega reda obile sadove, in čez tri leta je ustanovil drugi red, red »ubogih gospâ«. Pri sv. Damijanu je zgradil prvi ženski samostan in mu postavil za prednico Klaro, devico plemenitega rodú, ki se je bila iz ljubezni do Kristusa zatekla k njemu in privabila s svojim vzgledom še mnogo drugih devic za samotno življenje. Ponižnost in uboštvo sta jo dičili pred ostalim ženstvom nad vse, in njena ljubeznivost do bližnjega je bila tolika, da si je kot opatica takoj pridobila srca vseh sester, ki so se čim dalje v obilnejšem številu oglašale v samostanu. Začetka so živele redovnice po vodilu sv. Benedikta in določbah kardinala Hugolina, ki je bil od papeža imenovan predstojnikom družega reda. Ali Klara se ni mogla s tem zadovoljiti, svojemu redu je želela posebnega vodila in hrepenela po njem, dokler se ni ustreglo njeni želji. Leta 1224. sta Frančišek in Hugolin sestavila vodilo, ki je bilo slično vodilu prvega reda, izvzemši nekaj sprememb, ki so se napravile z ozirom na ženski spol. Štirideset let je prebila Klara v svojem redovniškem stanu in slednjič po jako svetem življenju izdihnila svojo dušo l. 1253. Že dve leti po njeni smrti jo je papež Aleksander IV. prištel svetnicam in velel, da se obhaja njen god v vsej katoliški cerkvi. Še za njenega predstojništva se je red čudežno širil, ženstvo se je odpovedalo posvetnemu šumu, novi samostani so se dvigali v mestih, in Frančišek je čudom zrl uresničeno svoje prerokovanje, ki je je bil izrekel pri popravljanju cerkve sv. Damijana, da bodo namreč tu v čistosti in devištvu slavile gospe nebeškega Stvarnika.

5. *Dušne in telesne bolečine Frančiškove, njegova delavnost na Laškem in potovanje na Španjsko. Potrjenje njegovega reda.*

(1212 — 1215.)

Po ustanovitvi prvih dveh redov se je čutil Frančišek potrtega na duši in na telesu. Dvojil je o svojem nadaljnem poklicu; sam ni vedel, ali bi se doma bavil z molitvijo in premišljevanjem, ali bi potoval v svet ter oznanoval Kristusovo vero. Da bi se iznebil te negotovosti, pošlje dva brata, Filipa in Maseja, po svēt k duhovniku Silvestru in naroči tudi Klari, naj se posvetuje o tej zadevi s svojimi sestrami. In šla sta oba brata in se kmalu vrnila k Frančišku, ki je, pokleknivši na zemljo, s sklonjeno glavo in na prsih prekrižanimi rokami čakal njunega odgovora. »Silvester in Klara«, mu je sporočil Masej, »sta dobila enak odgovor od našega Gospoda Jezusa Kristusa: pojdite in pridigajte! To ni le radi vašega izveličanja, da vas je Bog poklical, ampak tudi radi izveličanja drugih, in on sam vam bo polagal besede v usta.« Potolažen po teh besedah je tedaj Frančišek vstal in vskliknil: »Pojdimo v imenu božjem!«

Najprej je pridigal v Bevanji, kjer je potrdil svoje nauke s čudežem. Ozdravil je namreč slepo deklico, kar je spreobrnilo mnogo ljudij, ki so se ga radovoljno oklenili. Pridobitev toliko duš je probudila v njem željo, oznanjevati sv. evangelij tudi v jutrovi deželi. Da si pridobi za to dovoljenje, je potoval v Rim in razodel papežu Inocenciju III. svoje misli o razširjanju sv. vere na vzhodu. Čudeč se toliki navdušenosti je privolil

sveti oče v njegovo prošnjo, in Frančišek se je vzradoščen vrnil domov.

Določivši Petra Katanija za svojega namestnika je odpotoval nato v spremstvu enega brata na jutrovo, pridobil v mestu Askoli še 30 učencev in stopil potem v ladijo, ki je bila namenjena v Sirijo. Ali sreča mu ni bila ugodna. Valovi so zanesli ladijo na dalmatinsko obrežje, odkoder je došel v nekaj dneh z malo ladjico v Ankono. Njegova nada, ki jo je gojil za jutrovo deželo, je splavala po vodi, strti so bili upi, ki jih je stavil v pridobitev vzhodnih narodov za Kristusovo vero. Ali to ga ni oplašilo. Komaj je došel na kopno, že je nadaljeval svoje sveto poslanstvo in si naklonil s prepričevalnostjo svojih govorov tudi mnogo imenitnih in učenih mož, ki so bili v čast in ponos že ogromno naraslega kroga Frančiškove družine.

Vrnil se je zopet k Mariji angeljski in tam je podučeval svoje brate in jim z veliko gorečnostjo govoril o pravem duhu molitve, brez katerega si ne moremo pridobiti milosti božjih in se uspešno protiviti napastim zlobnega duha. Najbolj pa jim je priporočeval ponižnost in uboštvo, in le iz ponižnosti je hotel, da se njegovi bratje zovejo »manjši bratje«. Uboštvo mu je bilo v nepopisno radost, dà, njegova vnema zanjo je bila toliko, da je prosil celó Kristusa za posebno pravico do uboštva in se z zadovoljstvom imenoval viteza ubožnosti. Nekega dné sreča v Sijeni tri ženske, ki so si bile v vsem popolnoma podobne. Z glasnim klicem ga pozdravijo skupno: »Dobro došla, gospa revščina!« Čuti nebeške radosti so

mu prešinjali srce pri tem pozdravu, saj mu nihče ni mogel bolj ustreči, kakor če ga je imenoval uboštvo. Sv. Bonaventura razlaga to prikazen in pravi, da značijo one tri ženske čistost, pokorščino in uboštvo, čednosti, ki so vse življenje dičile Frančiškovo delovanje. S takimi nebeškimi prikaznimi je Bog torej že na tem svetu poplašal Frančiška za njegovo uboštvo, ki je rodilo toliko krasnih sadov v katoliški cerkvi, ki je poklonilo toliko vernih sinov nebeškemu kraljestvu.

Neumorno telesno delovanje in premišljevanje nebeških resnic je nakopalo Frančišku nevarno bolezen, ki je postajala čim dalje nevarnejša, ker si tudi v nji ni privoščil pokoja. Njegova ljubezen do kristijanov mu ni dopuščala, da bi miroval; še v svoji bolezni jim je pisal list, v katerem jih prosi, naj ljubijo Boga nad vse in zvesto izvršujejo njegove zapovedi. Prvemu pismu je takoj sledilo drugo, ki spodbuja vernike k obiskovanju cerkvâ, spoštovanju duhovnikov, in priporoča molitev, post, miloščino, spoved, spokorna dela in sveto obhajilo.

Frančišku se je med tem povrnilo zdravje in nova pot javnega delovanja se je razprostrla pred njim. Poln navdušenja za sveto stvar se je napotil z nekoliko brati čez Španjsko v Afriko, da bi tam v deželi Maroko oznanjeval verske resnice vladarju »Mira ma Molim-u« in njegovim podložnikom, ki so še vedno živeli v malikovalstvu. Čez planine so hiteli svojemu smotru pogumno naproti, oznanjevali povsod pokoro in mir, s čudeži utemeljevali svoje nauke, pridobivali si vedno novih učencev in zidali samostane. Tu se je pokazala šele Frančiškova svetost v pravem blesku, ki je ne gledé

na svoje slabo zdravje urno hitel naprej, želeč si v tujini mučeniške smrti. Dosevši skozi južno Francosko na Španjsko, se je oglasil Frančišek pri kastiljskem kralju Alfonzu IX., in dobil od njega dovoljenje ustanavljati samostane po vsem njegovem kraljestvu. Kmalu si je pridobil Frančišek srca španjskega ljudstva in po vsi deželi so se kar čudom jeli množiti samostani, v katerih so se trumoma zbirali verni Španjci.

Že se je mislil Frančišek prepeljati v Afriko, kar se ga poloti huda bolezen. Drugič je že zrl strte svoje nade o razširjanju krščanstva med neverniki, a tudi sedaj se je udal v voljo božjo in se vrnil v Italijo, kjer so ga z navdušenjem sprejeli ostali bratje. A niti sedaj se ni mudil dolgo med njimi. Bilo je l. 1215., ko se je vršil v Rimu IV. lateranski zbor. Frančišek se je zato napotil v Rim in dobil pred zbranimi očeti od papeža Inocencija III. novo potrjenje za svoj red. Njegova radost je bila neizrekljiva. Takoj je pisal iz Rima vsem svojim bratom, ki so bili razkropljeni po svetu, in jih za prihodnji binkoštni praznik povabil k Mariji angeljski. Sam pa se je vrnil k »Porcijunkuli«, kjer je v molitvi čakal nadaljnih dogodkov.

6. Prvi vesoljni zbor pri Mariji angeljski. Združenje frančiškanskega reda z redom sv. Dominika. Drugi vesoljni zbor pri Mariji angeljski. Apostolsko pismo papeža Honorija III.

(1216 — 1219.)

Od vseh vetrov so se zbrali Frančiškovi učenci na binkoštni praznik pri Mariji angeljski in verno

poročali o uspehah svojega delovanja. Tedaj je imenoval Frančišek provincljalne ministre ter jim dovolil sprejemati v red nove ude; to pravico si je bil do tedaj sam pridržal. Določil je tudi posebne poslance za razne kraje in obdržal zase Pariz iz naklonjenosti do Francoske, katere jezik je i sam govoril. Ljubil je namreč to mesto radi slavnega in učenega vseučilišča in radi pobožnosti, katero je gojilo tamošnje ljudstvo do presvetega rešnjega Telesa. Po kratkem naročilu, kako je izvrševati učencem svoje sveto poslanstvo med svetom, je potoval še v Rim, da priporoči tam svojo pot apostoloma-prvakoma sv. Petru in Pavlu. In tam v središču vsega krščanstva sta se tedaj združila dva velika sveta moža v tesno, nezrušljivo vez, ki je rodila katoliški cerkvi najobylejše sadove — sešla sta se sv. Frančišek in sv. Dominik. Neko noč je videl Dominik med molitvijo, kako grozi Kristus svetu, med tem ko mu predstavlja Mati dva človeka, da bi ga pomirila. V enem je spoznal samega sebe, družega ni pomnil, in le njegova podoba mu je ostala živo v spominu. Drugo jutro pa je uzrl v neki cerkvi ravno onega človeka, ki ga je videl v prikazni, skočil k njemu, ga objel in vskliknil: »Ti si moj drug, ti pojdeš z menoj; združiva se, in nihče naju ne premore.« In res, že tedaj sta se združila oba redova, ki sta v trajni edinosti premagala svet z ljubeznijo in učenostjo, ki sta skupno delala, skupno trpela in skupno prejemala krono mučeniške smrti.

Leta 1217. je prišel Frančišek v Florencijo, da se poslovi od kardinala Hugolina, ki se je tam mudil kot papežev poslanec. Ali učinek nje-

govega poseta pri visokem dostojanstveniku ni bil tak, kakor si ga je domišljal. Kardinal Hugolin mu je z resnimi razlogi odsvetoval potovanje na Francosko, češ, njegovemu redu se delajo velike ovire v Rimu, in zato je najbolje, da ostane doma in utrjuje svoje delo. Frančišek se je dolgo branil odstopiti od svojega sklepa, hoteč slediti zvestim bratom, ki so že odpotovali med svet; no, končno se je vendar dal pregovoriti in ostal na Laškem. Na Francosko je poslal tri druge brate, sam se pa vrnil k Mariji angeljski.

Da bi odstranil vsako oviro in zagotovil mirno prihodnjost svojemu redu, je sklenil Frančišek izročiti varstvo svojega reda katoliški cerkvi. Šel je zato v Rim, kjer je našel kardinala Hugolina, ki se je bil vrnil iz Florencije. Na papeževem prestolu je sedel tedaj Honorij III. Hugolin svetuje Frančišku, naj stopi sam pred papeža in kardinale, ter si z vnetim govorom pridobi njihovo naklonjenost. Frančišku ni ugajal ta svèt; v svoji priprostoti in nevednosti je dejal, da si ne upa govoriti pred toli odličnim zborom. Slednjič je vendar obveljala Hugolinova, in Frančišek se je pripravil na tak govor. Stopil je pred sv. očeta — ali glej, iz ust mu noče nobena beseda. Govor, ki se ga je bil naučil na pamet, mu je izginil iz spomina, in ga spraval tako v nemalo zadrego. Toda le za trenutek. Hitro je pozval na pomoč sv. Duha, in iz ust se mu je udril tok toli krasnih besedij, da so čudom strmeli vanj papež in kardinale. Honorij III. je nato ginjenim srcem imenoval kardinala Hugolina zaščitnikom Frančiškovega reda, ki je mogel sedaj veselo zreti v — varno prihodnjost.

Leta 1218. je bival Frančišek nekaj časa v Porcijunkuli, nekaj časa je potoval po srednji Italiji. Leta 1219. pa je bil sklican pri Mariji angeljski na binkoštni praznik drugi vesoljni zbor, kateremu je predsedoval kardinal Hugolin. Nad 5000 bratov se ga je udeležilo, tako da jim je nedostajalo prostora in živeža. Pod milim nebom so si postavili šotore in skupno slavili srečno snidenje po tolikih naporih in težavah, ki so jih imeli pri svojem poslanstvu. Zavzet je gledal Frančišek na to mnogobrojno število, čudom je zrl v to društvo, ki je iz tako majhnega semena procvetovalo v tako mogočno drevo. »Velike stvari smo obljubili«, je dejal, »še večje so se nam obljubile. Držimo se onih, vzdihujmo po teh. Veselje je kratko, kazen je večna; trpljenje je majhno, slava neskončna; mnogo je poklicanih, malo izvoljenih. Vsi bodo dobili, kar so zaslužili; nad vse, moji bratje, ljubimo sveto cerkev, molimo za njeno povzdigo in ne zapustimo nikdar uboštva. Ni mari zapisano: »Prepusti gospodu skrb za svoje življenje in on te bo redil!«

Zadnje besede so se takoj uresničile. Vitezi in ljudstvo so donesli od raznih stranij toliko potrebnega živeža k Porcijunkuli, da so se ž njim poživili vsi bratje. In mnogo drugega ljudstva je prihitelo iz radovednosti k Mariji angeljski in se čudilo tolikemu zatajevanju, ki so ga kazali Frančiškovi učenci. Več nego 500 ljudij se je takoj poklonilo Frančišku in prosilo sprejema v njegov red.

Tedaj je Frančišek z vso vnemo svojega govora navduševal brate in jih spodbujal k vstrajnosti in vestnemu izpolnjevanju vseh obljub; posebno pa je še določil, naj se bere vsako soboto slovesna

sv. maša v čast prečiste Device Marije, in da se v molitvah »obrani nas, Gospod«, in »usliši nas, o Bog«, posebno še imenuje sv. apostola Petra in Pavla, in da se v vseh zavodih skrbno pazi na varčnost in uboštvo. Največ se je na zboru razpravljalo o misijonih; kajti njihov namen je segal daleč, daleč — ves svet so želeli pridobiti za svoje nauke. Papež Honorij III. jim je podelil še posebno apostolsko pismo, s katerim naj bi jim bila zagotovljena varnost.

Še srčneje je nadaljeval sedaj sv. Frančišek svoje sveto delo, saj se ni imel bati nikogar, ko ga je podpiral celó papež sam. Na vse vetrove je poslal svoje brate, da združijo čim dalje več narodov pod zastavo sv. križa, v katerem je edino naše rešenje. Vsak misijonski poglavar je prejel na pot poleg papeževega pisma še tri okrožnice Frančiškove, v katerih podučuje duhovnike, opominja posvetne oblasti in spodbuja predstojnike reda. Tako so pohiteli vsi bratje zopet v svet in povsod ostavljali blage in trajne spomine svojega svetega delovanja.

7. Frančiškovo potovanje na Jutrovo. Delovanje na Laškem. Prvi mučeniki Frančiškovega reda.

(1219 — 1221)

Hrepenenje po mučeniški smrti je še vedno plamtelo v Frančiškovem srcu, zato si je želel sedaj na Jutrovo, da bi tam prelil svojo kri za Kristusovo vero. Z bratom Iluminatom je torej odpotoval v daljni Egipt, kjer je ravno vojska

križarskih bojevnikov oblegala mesto Damijet. Nič ga ni plašilo na tem potu, dà, celó s smrtno nevarnostjo je prodrl s svojim tovarišem v tabor Saracenov do samega sultana, da bi mu oznanoval zveličanje. Sultan ju sprejme, noče pa nikakor poslušati njunih razodenj, češ, da se mora še poprej posvetovati z učitelji svoje vere. Tedaj bi se bila kmalu izpolnila Frančiškova želja, kmalu bi bil prelil svojo kri za Kristusove nauke, da ni Bog čudoma zavrnil sultanovega srcá. Odgovor njegovih verskih učiteljev se je namreč glasil, naj dá takoj oba obglaviti, ker prepoveduje njihova postava verjeti naukom, kakoršne oznanjata Frančišek in njegov tovariš. Ali sultan je prezrl tedaj določbe Mohamedove postave in pustil jima življenje, ki sta si je itak že težko rešila iz nevarnostij. Frančiškovo pogumnost, versko gorečnost, preziranje vsega posvetnega in njegovo zgovornost so neverniki jako občudovali, a žal, da samo občudovali. Vendar se je sultan zbal, da bi Frančišek kojega njegovih vojakov spreobrnil, in ga dal zato z njegovim sodrugom varno premiti v Damijet h krščanskim sprednjim stražam.

Odtod je potoval v sveto deželo in v Sirijo, kjer so menihi mnogih samostanov prestopili v njegov red. Dà, njegova družina je na Jutrovem tako krasno uspevala, da se je izročila celó straža božjega groba manjšim bratom, ki so še dandanašnji najpogumnejši branitelji in skrbni hranitelji vernih potnikov, obiskujočih sveta mesta.

Frančišek se je nato vrnil na Laško, potoval iz kraja v kraj, podučeval ljudi, delal čudeže in ustanavljal samostane. Srčno hrepenenje po mu-

čeniški smrti se mu ni uresničilo, pač pa je ta njemu toli zaželena smrt doletela pet njegovih bratov, katere je bil poslal na Španjsko in na večerno stran severne Afrike, v Maroko.

Povsod oznanjujoč slavo božjo so došli ti Frančiškovi poslanci na Portugalsko, kjer jih je z veseljem sprejela kraljica Uraka, soproga kralja Alfonza II. Nato so na Španjskem prvič učili med Mavri sveti evangelij v mestu Sevilja. Po osem-dnevni molitvi in pokori so šli v mošejo in začeli razlagati nauke Jezusa Kristusa. Ali Mohamedani, ne umeč njihovega jezika in sodeč jih po obleki, so jih smatrali za norce in jih zapodili iz mošeje. To jih ni oplašilo. Napotili so se v drugo mošejo, ali tu jih sploh še noter niso pustili. Vendar tudi to jim ni odvzelo poguma. Njihova srčnost je segala še dalje — šli so naravnost v palačo seviljskega poglavarja, kjer so proslavljali Kristusove nauke in zavračali vero Mohamedovo. Ali tu ni bila stvar kar tako lahka. Poglavar se razljuti nad njihovimi govori in jih obsodi na smrt. Le na prošnjo svojega sina prekliče slednjič svojo obsodbo in jih dá zapreti v trden stolp. A glej! Dospeli so na vrh stolpa in odtod oznanjali mimogredočim na ulici Kristusove nauke. Poglavar se zato še huje razjezi in jih velí pahniti v globoko ječo, odkoder jih po petih dneh pozove pred-se in jim ponuja velika bogastva, ako se odpovedó svoji veri in prestopijo k mohamedanski. Zaman! Z mladeniško gorečnostjo mu zatrjujejo, da jih niti smrt ne plaši v boju za Kristusa, da radi prelijó zanj tudi svoje zadnje kaplje krvi. Videč, da ni upogniti njihove neomahljivosti, jih pošlje

poglavar v Maroko, kjer jih spoštljivo sprejme kraljevič Peter, brat portugalskega kralja Alfonza II.

Veliko so bratje do sedaj pretrpeli, še več se zatajevali, zato jih je bilo slednjič samo še okostje. Kraljevič Peter jih je z vsem pogostil in jih dobrohotno opomnil, naj se tukaj nikar tako goreče ne silijo v boj, ako nočejo zopet doživeti seviljskih preganjanj. Toda bratje se niso dali odvrniti od svojega namena in Berard je prvi stekel na ulico in začel na nekem vozu učiti ljudstvo. Celó v prisotnosti kraljevi ni umolknil, kar je poslednjega tako razjarilo, da je zapovedal, naj takoj vse brate zopet odpeljejo v kristijanske dežele. Spremili so jih zato do meje, ali bratje so se odtegnili vodstvu svojih spremljevalcev in se vrnili v Maroko. Radi te predrznosti jih je dal kralj zapreti v temno ječo, kamor niso dobili nobenega jedila. Šele po dvajsetih dneh, v katerih jih je sam Bog čudežno redil, so jih izpustili, na kar jih je portugalski kraljevič s seboj vzel na vojsko proti upornikom. Zmagonosno so se vrnili vojščaki po vojski v Maroko, bratje pa so jim z mnogim čudežem opomogli na tem potu v raznih stiskah. Tako je zabodel brat Berard ob času grozne suše, ko so vsi trpeli neznosno žejo, palico v tla, in takoj je na dan privrela voda, s katero so se vsi pokrepčali. V Maroku so potem pogumno pridigali po ulicah, večkrat celó vpričo kralja samega, ko je moral mimo njih. Ali s tem je privrela kraljeva jeza do vrhunca, velel jih je — mučiti do smrti. Zvezali so jih torej za roke in noge, vlekli jih po ulicah in jih valjali po ostrem kamenju in steklenih škrbinah. Zvečer pa so jim vlili vročega olja in jesiha v

žive rane in jih pahnili v ječo. Drugo jutro jih je poklical kralj pred-se in jim ponujal krasne ženske in velika bogastva, ako bi hoteli priznati Mohamedovo vero. Ali oni so ga moško zavrnilo in prosili, naj jim dá vendar že umreti za Kristusa. Njihova želja se je izpolnila, kralj je razljučen potegnil meč in jim razklal glave. To so prvi mučeniki Frančiškovega reda, to so prve žrtve, ki so z lastno krvjo posvetile Frančiškovo ustanovo. Frančišek sam je radostno vskliknil, prejemši vest o njihovi smrti: »Gotovo, z zavestjo smem trditi, da imam pet manjših bratov.« Njihova trupla, katera so neverniki raztrgali na kose, so kristijani lepo zbrali in jih po ukazu kralja Alfonza slovesno pokopali v koimbrski cerkvi regularnih korarjev sv. križa na Španjskem.

Leta 1221. je zopet odplul provincijal Danijel s šestimi brati v Maroko, da bi po vzgledu svojih bratov i sam prejel mučeniško krono, kar se je tudi zgodilo. Takoj, ko so začeli oznanovati Jezusa in njegovo vero, so jih prijeli in tirali pred mohamedanskega poglavarja, ki jih je kar naravnost dal pahniti v ječo. Z raznimi obljubami in grožnjami so jih hoteli pridobiti za Mohamedovo vero, ali vse njih besede so bile zastonj. Sodba je bila kmalu izrečena — umorjeni naj bodo z mečem. Solze veselja so jim porosile oči ob tej obsodbi in žarečih obličij so stopili na morišče, kjer so pod krvnikovimi mahljeji izdihnili svoje blage duše. Njihova trupla so brezsrčni Mohamedani vlačili po mestu in jih kruto raztrgali, krščanski marseljski trgovci pa so zbrali njih svete ostanke in jih prenesli potem na Španjsko, kjer so se z

dovoljenjem Leona X. slovesno zakopali. Nova radost je polnila Frančiškovo srce, ko je čul o svojih novih mučenikih, saj je dobro vedel, da bo proklila še obila žetev iz zemlje, ki jo pojí kri mučeniška, saj je dobro znal, da se ne prelije niti kaplja mučeniške krvi, ki bi ne rodila kasneje obilih sadov!

8. Ustanovitev tretjega reda. Odpustek cerkvice Porcijunkule. Pismo potrjenje Frančiškovega reda in njegova rast. Jaslice. Frančišek sprejme Kristusove rane.

(1221—1224)

Frančišek je hodil po Umbriji in Toskanskem iz mesta v mesto, iz vasi v vas in povsod pridigal pokoro, ki je bila najljubši predmet njegovim govorom. V mnogih krajih so popustili prebivalci, možje in žene, svoja domovja in družine ter šli za njim na misijonskih potovanjih. Po njegovem vzgledu in njegovi gorečnosti so bili tako navdušeni, da so sklenili, odpovedati se posvetnemu življenju in živeti po navodilu, ki naj bi je Frančišek sestavil posebej zanje. Frančišku je bila vseč ta ljudska navdušenost in takoj je vstregel njihovi želji. L. 1221 je ustanovil »tretji red«, v katerem se tudi svetni ljudje, brez ozira na svoj stan, lahko vadijo v krščanski popolnosti.

Prelep je namen tretjega reda, ker tako modro vodi ljudi raznih stanov do čistega, treznega in pravičnega življenja, pospešuje pravo bogoljubnost, ljubezen do bližnjega, skromnost in zadovoljnost, zabranjuje pa nepotrebno potratnost in grešno razveseljevanje. Silno veliko blagra je že prinesel

katoliški cerkvi ta red. — Zato ga pa tako zelo zaničuje in sovraži hudobni svet; cerkveni predstojniki pa tako gorko priporočajo, zlasti naš sveti oče, Leon XIII, ga ne morejo dovolj pohvaliti in priporočiti.

Bilo je leta 1221., ko je nekoč Frančišek v svoji celici prav goreče molil za spreobrnitev grešnikov. Iz zamaknjenosti v nebeške višave, kjer se je mudil pri večnem Očetu, ga tedaj kar hipoma prebudi angeljev glas, ki mu zapové, naj gre takoj v cerkev. Frančišek vstane in gre. V cerkvi uzrè začuden Jezusa Kristusa in njegovo najsvetejšo mater Marijo v obilnem spremstvu nebeških duhov. Jezus Kristus ga prijazno nagovori in mu dá na prosto, izprositi si od njega katerokoli milost, ki bi bila v korist in tolažbo narodom, njemu pa v čast in slavo. Frančišek vstrepeče nepopisne radosti in prosi ponižno: »Najsvetejši Oče, dodeli ljudem to milost, da zadobé popolni odpustek svojih grehov vsi, ki so se izpovedali duhovniku. Tudi najsvetejšo Devico, tvojo Mater, zagovornico človeškega rodú, prosim, da mi pripomore v pridobitev te milosti.« Tedaj se skloni Marijino srce v znak neizmerne ljubezni k svojemu ljubljenuemu Sinu, in Jezus odgovori Frančišku: »Velike reči prosiš, a prejel boš še večje. Izpolnim ti prošnjo, toda na zemlji naj ne bo brez potrdila onega, kateremu sem dal oblast zavezovati in odvezovati.«

Frančišek se napoti takoj drugo jutro v Perudžo, kjer se je ravno tedaj mudil papež Honorij III., in ga prosi, naj podeli cerkvi Porcijunkuli odpustek, ki bi ne bil navezan na nobene zahteve. Papež se pomišlja in ga slednjič zavrne, češ,

rimška cerkev nima navade dajati takih odpustkov. Ali Frančišek, katerega je bodrila prikazen in potrdilo Jezusa Kristusa, ne odstopi od svoje prošnje, marveč pravi: »Sveti oče, jaz Vas tega ne prosim v svojem imenu, ampak v imenu Jezusa Kristusa, ki me je poslal.« Tedaj se je papež uklonil in trikrat vskliknil: »Bodi po tvoji volji!« Ko so pa kardinali izrazili mnoge pomisleke o takem odpustku, je papež še natančneje določil odpustek z opombo, da velja samo za en dan v celem letu. Frančišek je radostno stekel nazaj k Porcijunkuli, ne da bi bil za ta odpustek še s seboj vzel pismeno potrjenje, katero mu je mislil papež pred odhodom vročiti.

Dve leti kasneje, l. 1223., v burnem zimskem času, je Frančišek zopet po navadi molil v svoji celici. Kar se ga loti hudobni duh in mu prigo-varja, naj si nikar ne krati življenja s tako ostro pokoro, ko je vendar še tako mlad. Ali Frančišek se ni dolgo pomišljal, naglo se je slekel, tekkel na plano in se vrgel v sneg na ostro bodeče trnje, tako da ga je polila kri po vsem telesu. Tedaj ga je hipoma obdala žarna svetloba, iz trnja so priklile, dasi v zimi, bele in rudeče rože, in angeljski glasovi so klicali v noč: »Hiti v cerkev, Frančišek, Jezus in njegova Mati te pričakujeta tam!« Frančišek si natrga urno še 12 belih in 12 rudečih rož in steče v cerkev. Poln zaupanja v pomoč svojega Odrešenika se vrže tu pred njim na kolena in ga prosi, naj mu blagovoli določiti dan, ko bi se prejemal pri Porcijunkuli že dovoljeni odpustek. Jezus Kristus mu tedaj izrazi željo, naj bode odpustek veljaven od večera

onega dné, ko je bil sv. apostel Peter oproščen iz verig, do naslednjega večera; sicer pa naj objavi i to izjavo papežu v Rimu.

Kakor je bil Francišek vedno nagel v izpolnjevanju zapovedij božjih, tako je tudi sedaj naglo sledil glasu Sinú božjega in šel v Rim z nekoliko brati, ki so bili priče tega nebeškega prizora in govora. V spremstvu teh bratov je stopil pred papeža, razodel Kristusovo željo in mu poklonil nekoliko rož, ki so bile procevele iz trnja v zimski noči. Papež ni nato kar nič več dvomil o resnici razodete mu dogodbe, dà, še več, takoj je povabil za drugi dan velikega srpana sedem škofov k Mariji angeljski, da tam slovesno razglasé odpustek. V polnem številu so se na določeni dan tudi res zbrali in pred nešteto množico ljudstva in bratov proglasili raz visok oder zunaj cerkve popolni odpustek za vse čase.

S tem odpustkom se je poslavlila Porcijunkula pred svetom; njo, ki je bila prej povsè neznana ostalemu človeštvu, je sedaj poznalo in obiskovalo ljudstvo od vseh strani širega ozemlja. Tisoč in tisoč ljudij je iskalo na tem svetem mestu mirú in tolažbe, dà, celó kralji in vitezi so klečali in molili med priprostim ljudstvom.

Ta odpustek se je prejemal začetkoma samo v cerkvi Porcijunkuli. Ker pa ni mogla večina vernikov radi daljave obiskati tega tolikanj imenitnega svetišča, določili so papeži, da morejo vsi verniki postati deležni tega odpustka v vseh cerkvah vseh treh redov sv. Franciška. Poznejši papež Gregor XV. je še določil, da treba za odpustek zunaj Asiza poleg spovedi prejeti tudi sveto

obhajilo, in Inocencij XI. je dovolil, da se more odpustek tudi obrniti v prid vernim dušam v vicah. Z veliko gorečnostjo so se verniki zato še bolj vdeleževali tega odpustka, o katerem je Kristus razodel sv. Brigiti, da ga je sam določil in podelil sv. Frančišku.

L. 1223., dne 29. listopada, je dobil Frančišek od papeža Honorija III. tudi pismeno potrjenje svojega reda, katerega je bil le ustno potrdil Inocencij III. Red se je naglo širil po vsem svetu, povsod si je pridobival novih bratov, ki so želeli živeti po vzgledu Frančiškovem. V vseh državah naše Evrope so se zgradili samostani, dà, veje Frančiškovega reda so posegle še dalje, celó na Jutrovem, v Afriki in daljnem Kitajskem so frančiškani prvi oznanjevali sv. evangelij. S tem so se uresničile besede, ki jih je dejal Frančišek po božjem razodetju svojim prvim učencem, da se bo razširila njegova družina po vseh delih sveta.

V tej dobi nam je še omeniti neke posebne ganljive pobožnosti sv. Frančiška. Tri leta pred svojo smrtjo je začel na poseben način obhajati sveti božični praznik. Blizo mesta Grečo si je poiskal v hosti neko votlino, ki je bila močno podobna betlehemsku hlevcu; kar pa še ni bilo po naravi slično, je tako uravnal, da ga je kar moč natanko spominjala na betlehemske jaslice, privedel tudi vola in oslička. Iz Rima je dobil od papeža dovoljenje, da se je smela sv. maša brati v teh jaslicah. Frančišek, ki iz ponižnosti ni hotel postati mašnik, pač pa dijakon, je pri polnočnici pel sv. evangelij in pridigal o rojstvu ubozega kralja Jezusa tako prisrčno, tako ganljivo, da je bilo vse

v solzah. Pobožni redovniki in drugi ljudje so se vselej z veliko vnemo vdeleževali te pristrčne pobožnosti do božjega Deteta. Jaslice so še sedaj zlasti otrokom najlepše božično veselje.

Izredno milost pa, o kakoršni ni do tedaj še nikdar slišal svet, je podelil Bog Frančišku l. 1224. Na meji toskanske dežele leži gora Alverna, katero je daroval Frančišku slavni grof Orland Kjuški. Gora je jako zaraščena in divja, in radi svoje samotnosti jako primerna za molitve in pre-mišljevanja. Tukaj so si postavili bratje nekoliko koč, in Frančišek sam se je najraje zatekal v samotno tišino gozdnate Alverne. Tako je došel tudi l. 1224. z nekoliko brati na to goro. Oddaljen od posvetnega hrupa se je uglabljal v verske resnice in mnogo molil, goreče molil. Trpljenje Kristusovo je tako burno pretresalo njegovo dušo, da so glasni vzdihni oznanjali njegovo vročo ljubezen do križanega Zveličarja. In na tem od-ljudnem mestu, se je zgodil oni čudež, ki po-vzdiguje nad vse Frančiškovo slavo. Na praznik povišanja sv. križa se mu je med molitvijo pri-kazal angelj s šestimi leskečimi se perotmi, ki so obdajale križanega človeka, čegar roke in noge so bile razpete na križ. Dve peroti sta mu segali čez glavo, dve sta bili razprostrti na vzlet, dve pa sta mu zakrivali telo. Frančišek se je topil prevelike ljubezni videč pred sabo svojega Zveli-čarja, ki zrè tako zaupno vanj raz križ. Prikazen je kmalu izginila in zapustila čuden plamen v Frančiškovem srcu. Tudi na njegovem telesu so se prikazale rane Križanega. Znamenja žebljev so se mu prikazala na rokah in nogah, kakor jih je

videl v oni prikazni, roke in noge so mu bile prebodene z žebli, ki so gledali na nasprotni strani iz mesa in bili zakriviljeni. Desna stran pa mu je bila kakor s sulico prebodena, tako da mu je iz rane večkrat tekla kri in močila obleko.

Da je Frančišek res in vidno nosil rane Jezusa Kristusa na lastnem telesu, to je največji čudež božje ljubezni, ki se ne dá tajiti, in to tem manj, ker je katoliška cerkev to resnico potrdila in v spomin na ta dogodek uvedla za vsako leto praznik na dan 17. septembra. V zadnjih dveh letih njegovega življenja so mnogi te rane videli in potipali, po njegovi smrti pa čudom občudovali in poljubljali. To resnico sta potrdila tudi papeža Gregor IX. in Aleksander IV., ki je sam videl te rane. Gora Alverna, do tedaj nepoznana in neznatna, je postala vernemu ljudstvu slavna in sveta, postala je imenitna božja pot »angeljske gore«, kjer so prejemale romarji v novo sezidani cerkvi mnoge milosti.

9. Zadnja leta Frančiškova, njegova smrt in kanonizacija.

(1224—1228)

Z gore Alverne se je vrnil Frančišek k »Mariji angeljski«, mejpotoma pridigajoč in potrjujoč svoje besede z različnimi čudeži. Toda ljubezen do nebeškega Očeta in hrepenenje po zveličanju neumrjoočih duš mu ni sedaj nista dala mirovati, i sedaj sta ga tiralala v svet, da zadostí dobrotnemu Bogu, ki ga je tako milostno obdaril že na tem svetu. Ker pa ni mogel radi žebljev na nogah hoditi kakor doslej, se je dal voziti iz kraja v kraj,

obiskal večkrat v enem dnevu po pet do šest mest, in povsod ponavljal: »Jezus Kristus, moja ljubezen, je bil križan.« Dasi je bil jako slab in so mu omrtveli skoraj vsi udje, ni odnehal. Slednjič ga je vendar preprosil kardinal Hugolin, naj si dovoli nekoliko počitka, na kar se je pustil prenesti k sv. Damijanu, kjer je prebil 40 dnij v grozних mukah, ki mu jih je provzročevala huda očesna bolezen. Vendar je vse radovoljno trpel in se v duhu dvigal k nebeškemu Očetu, ki ga je bodril v tem nazemskem boju.

Ko mu je bolezen nekoliko odnehala, se je povrnil k »Mariji angeljski«, kjer je celo leto vidoma — mrl. Obiskal je tudi še mnogo krajev doma in v sosednih deželah in povsod glasno spričeval slavo in mogočnost božjo. Ker se je pa njegovo telesno stanje hujšalo vedno bolj in bolj, se je končno odzval povabilu asiškega škofa in došel v Asiz, kjer je ostal do pomladi l. 1226. Nato so ga prenesli v Sijeno, kjer je tako oslabel, da so že pričakovali njegove smrti. Verno udani mu bratje so plakali okrog njegovega ležišča, on pa je ginjen zrl nanje, poklical brata Benedikta, ki je med boleznijo maševal v njegovi sobi, in mu velel napisati blagoslov, ki ga deli vsem bratom, ki so že v redu, in onim, ki bodo do konca sveta stopili v red. »Vsi bratje«, je dejal, »naj se neprestano ljubijo drug drugega, kakor sem jih ljubil jaz in jih še vedno ljubim. Naj vedno ljubijo in čislajo mojo gospo in gospodinjo, revščino. Naj bodo vedno škofom podložni in zvesto udani. Bog Oče, Sin sv. Duh naj jih blagoslavlja in čuva — Amen.«

Uvidevši, da je le malo časa odmenjenega njegovemu zemskemu bivanju, se je dal Frančišek prenesti k škofu v Asiz, kjer je velelo mestno starešinstvo takoj obkoliti škofovo palačo, da bi nikdo ne odnesel precej po smrti njegovega trupla. Frančišku je tedaj tudi sam zdravnik naznanil, da se že bliža zadnja ura. In kako je sprejel to vest? Obraz se mu je razjasnil prevelike radosti in v glasni pesni je proslavljal najmilejšo mu sestro — smrt. S prekrižanimi rokami je blagoslovil vse prisotne brate in prosil, naj ga prenesó k »Mariji angeljski«, da izdihne svojo dušo tam, kjer je prejel toliko milostij. Na planoti se je dal še enkrat obrniti proti mestu, podelil mu v slovó še svoj zadnji blagoslov in milo zaplakal. Pri »Mariji angeljski« je zbral v petek 3. oktobra 1226. svoje brate okrog sebe, jih blagoslovil, naredil križ čez hleb kruha in ga razdelil med nje v znamenje bratovske sloge. Rosnih očij so stali bratje okrog njega in poslušali oporoko svojega ljubljenega učenika. Na vprašanje, kje naj ga pokopljejo, je odvrnil: »Tam na onem peklenskem griču, kjer se moré hudodelniki.« Na golih tleh ležeč se je potem poslovil od bratov in jim dejal: »Z Bogom, otroci moji, vsem vam kličem: z Bogom! Zapuščam vas v strahu božjem, ostanite vedno v njem. Čas izkušnjave in žalosti se bliža; blagor onim, ki vstrajajo v dobrem, katero so pričeli. Jaz pa hitim k Bogu in priporočam vas vse njegovi milosti!« Na njegovo željo je prebral nekdo še trpljenje Kristusovo po sv. Janezu, sam pa je končno ti-homa molil 141. psalm. Pri zadnjih besedah: »Pravični čakajo name,« — je mirno zatisnil oči, 3. oktobra 1226, v 45. letu svoje starosti.

Pripoveduje se, da je videl brat Avguštin, kako je vzplavala Frančiškova duša po smrti na belem oblačku v podobi jasne zvezde proti nebu. Škrjanci, katere je Frančišek v življenju jako ljubil, so se zbrali zvečer v velikem številu nad hišo in radostno žgoleli svojemu ljubljenu prijatelju. Nató so svetnika umili, odeli ga z novo obleko in jo pustili na srčni strani odprto, da je lahko vsakdo opazoval rano, ki jo je skrbno zakrival v življenju. Ljudstvo se je kar gnetlo okrog njega, in mu poljubljalo roké in noge, bratje so pa pri njem celo noč prepevali psalme in himne z največjo radostjo. Drugo jutro, v nedeljo, se je vršil slovesen sprevod. Od vseh stranij so došli ljudje k »Mariji angeljski«, in vsi bratje bližnjih samostanov so prihiteli izkazat svetemu očetu zadnjo čast. Prvi so sledili sprevodu z oljkovimi vejami, poslednji z gorečimi svečami. Sveto truplo sta nosila na dragocenih preprogah dva zastopnika mestne gosposke in dva brata. Psalmi, himne in pesni so donele v nebo, in vojne trombe so se glasile med temi vznesenimi glasovi italijanskih pesnij. V cerkvi sv. Damijana so odložili sv. truplo, da so ga mogle še enkrat videti »uboge gospe« in mu poljubljati roke, noge in obleko. Tukaj mu je hotela sv. Klara celó potegniti en žebelj iz roke, kar je jako bolešno dirnilo prisotno ljudstvo, prizor, ki nam ga še sedaj predstavlja slika v gornji cerkvi asiškega mesta. Nato so ga nesli po okrašenih ulicah asiških do cerkve sv. Jurija, kjer so ga po svečani sv. maši slovesno pokopali.

Za Honorijem III. je bil povzdignjen na apostolski prestol kardinal Hugolin, ki se je kot papež

imenoval Gregor IX. Njemu je bilo dano razkriti svetu Frančiškovo svetost in slavo, in res ga je tudi že dve leti po njegovi smrti (1228) slovesno proglasil svetnikom.

Elija, ki ni bil pozabil Frančiškove poslednje želje, je tedaj še zahteval, naj se pokoplje svetnikovo truplo na »peklenskem griču«. A to je vzbudilo v vseh veliko nevoljo, češ, to mesto ni dostojno za takega svetnika, in precej je bilo mnogo ljudi pripravljenih odstopiti v mestu svoje hiše za svetnikov pokop. Slednjič so se meščanje vendar udali in poklonili »peklenski grič« rimski stolici. Takoj so pričeli zidati na njem veliko cerkev, katere temeljni kamen je blagoslovil Gregor IX. sam, in ž njim ves grič, katerega je imenoval »rajski grič«.

L. 1230. je bil že dovršen velik del samostana in spodnja cerkev, kamor so prenesli na binkoštni praznik Frančiškovo truplo. Že so bili na vrhu »rajskega griča«, kar zapazijo asiški meščani veliko stisko in silno drvenje med ljudstvom. Mislé, da jim hoté ugrabiti sv. truplo, so planili brzo k vozu, zgrabili truplo, hiteli ž njim v cerkev, zaprli vrata za sabo in je zakopali na skrivno mesto, da ni nihče vedel zanje.

Tako ni vedela večina ljudstva dolgo časa za Frančiškov grob, in še med odličnimi osebami je bilo le malo takih, ki so znali za to sveto mesto. Med temi nam imenuje zgodovina papeža Nikolaja V., Siksta IV., in nekega moža iz Bistoka, imenom Galesto, ki spričuje pismeno. da je še l. 1509. videl Frančiškovo truplo nepoškodovano. Poznejšim rodovom pa je ostal grob popolnoma

neznan, dokler ga ni razkril l. 1818. papež Pij VII., ki je dal preiskati asiško baziliko pod velikim oltarjem in res naletel na svetnikovo truplo v mramornati rakvi, iz katere se je širil prijeten duh. Z veseljem so pozdravili vsi to novo najdenje, posebno pa Frančiškani, ki praznujejo od l. 1824. vsako leto razkritje Frančiškovih ostankov. Svetu ni toraj imel neznan ostati grob moža, čegar slava napolnjuje ves svet in čegar življenje nam bodi krasen vzgled, kako treba hiteti naproti nebeškemu kraljestvu.

10. Nekatera svojstva Frančiškova in njegova ljubezen do živalij. Konec.

Konec življenja sv. Frančiška oglejmo si še natančneje njegovo zunanost in njegove lastnosti, da si moremo vstvariti o njem jasno sliko, katera nam bodi v bodrilo in tešilo v vseh navalih burnega zemskega življenja. Frančišek je bil majhne rasti, suhega života, okrogle glave, podolgastega obličja, majhnega in ploščatega čela; oči je imel srednje velikosti in črne, lasé rujave, obrvi ravne, nos lep in raven, ušesa majhna, senca ploščata, tanko črno brado, kratka ramena, majhne in nežne roke, dolge prste, podolgaste nohte, ozka usta, ozek vrat, nežno kožo in ozko sklenjene zobé. Govor mu je bil zmeren, toda krepak in vroč; glas močan in milozvočen. V govorjenju je bil prijazen, blage narave, poln milobe v vsem, vesellega srca, treznega mišljenja, vstrajen v premišljevanjih, stanoviten v milosti, v vsem vedno isti, nagel v prizanašanju, počasen k jezi, uporabljajoč vse svoje duševne moči, dobrega spomina, jasen

v razpravljanju, previden v volitvi sredstev v do-
sega svojega namena, strog proti samemu sebi,
ljubezniv proti drugim, jako zgovoren, veselega
obličja, skromen in nad vse ponižen.

Da je takega človeka vse ljubilo, se nam ni
čuditi. Še celo živali so mu bile udane in poslušne;
bil je ž njimi enako domač, kakor Adam pred
grehom. Navedem le nekaj vzgledov.

V nekem kraju blizu Bevanje je naletel некоč
Francišek na veliko jato raznih ptic. Takoj je za-
pustil društvo; pomešal se med nje in jih iskreno
pozdravil. Ptice so ostale na mestu in umolknile,
da bi na njegov poziv poslušale božjo besedo.
»O ve ptice, ve sestre moje,« jim je dejal, »hvalite
svojega stvarnika in ljubite ga nad vse. On vam
je dal perje, da se odevate, in peroti, da letite.
Bog vas je najbolj odlikoval med vsemi stvarmi:
čisti zrak vam je odmenil za stan; vé ne sejete
in ne žanjete, a on vas hrani in brani, da vam
je lahko brez skrbi živeti.« Precej so začele veselo
stegovati vratove, odpirati kljune in pazno poslušati
njegove besede. Francišek jih je nato še vesel po-
božal, blagoslovil in se Bogu zahvalil za to radost.

V mestu Alviano je pridigal pod milim ne-
bom, a motila ga je preglasna množica lastovic.
Prijazno se je obrnil k njim in jim rekel: »Lasto-
vice, moje sestrice, dovolj ste že govorile, pustite,
da govorim sedaj jaz. Poslušajte besedo božjo in
mirujte, dokler ne končam.« In lastovice so namah
umolknile in ga pazljivo poslušale.

Na svojem potovanju je pri mestu Sijeni pozdra-
vil veliko čredo ovac in takoj so pustile pašo,
tekle k njemu in uprle prav modro vanj svoje oči.

Čudom so zrlí bratje, kako ljubeznivo so zigravale nedolžne živali s svetim očetom.

Najbolj je čiřlal Frančiřek grlice. Nekoč sreča na poti v Šijeno mladeniča z grlicami. »O, kako lepe, kako nedolžne ptice imař tu«, mu reče Frančiřek, »ali bi jih ne hotel pokloniti meni, ne pa jih prodati drugim, da jih ubíjó?« Mladenič mu jih podarí. On pa jih pritisne na prsi in nese v bližnji samostan, kjer so potem živele in se popolnoma privadile in oklenile samostanskih bratov. Oni mladenič pa je dobil za to dobroto poklic za redovniřki stan in stopil kmalu potem v red manjših bratov.

Tudi řkrjance je Frančiřek srčno ljubil, posebno zato, ker ga je spominjala njihova barva na lastno obleko in na grobni prah. řkrjanca je postavljaj svojim bratom vedno za vzgled. »Ako najde řkrljanec kako zrnce na tleh«, tako jim je govorit večkrat, »takoj se dvigne radostno pevaje v zrak; enako se moramo tudi mi zahvaljevati Bogu, svojemu hranitelju, dvigati se k nebu in prezirati zemljo«. V Montekolumbu je prihajal vsak dan k svetniku řkrjanec in prejemal iz njegove roke hrano za svoje mladiče. Ljubezen med Frančiřkom in řkrjanci je bila tedaj velika, kaj čuda torej, ako so mu ob njegovi smrti radostno še zapeli v slovó.

Posebno rad je imel ovce in jagnjeta, ker je v njih zrl podobo skromnosti in ponižnosti Jezusa Kristusa. Jagnjeta je tako ljubil, da jih je večkrat z lastno obleko odkupil ko je videl, da jih tirajo v klavnico.

To je toraj življenje očeta Frančiška, to je življenje svetnika, čegar slava preveva vse nadzemske rodove. To je ona nežna vijolica, ki je v začetku samotno klila na planoti, končno pa s svojim vonjavim duhom privabila in združila kro sebe sinove najrazličnejših narodov. To je oni magnet, ki je siloma vlekel naše duše vernikov in se jih oklepal in jih ogreval do zadnjega trenutka svojega bitja. To je oni vir, iz katerega so pile verne duše mir in tolažbo, in iz katerega zajema verno ljudstvo še zdaj najobilnejše milosti. To je ona blesteča zvezda, ki jasni s svojim svitom duševne temine, zvezda, v katero se upira v boleeh in britkostih sto in sto rosnih očij. To je oni vzor, ki bodri k čednostnemu in svetemu življenju nešteto bogoljubnih src, vzor, ki tira iz pogubnih vrtincev posvetne omame tudi grešnike na pot pravosti in veropoštenosti. To je oni kažipot, ki nam nezmotno kaže stezo do nebeskega kraljestva, kažipot, ki nas brezdvomno privede k smotru našega nadzemskega stremljenja. Sv. Frančišek je glasna in živa priča, kako obsipa z milostmi dobrotni Bog onega, ki se iz posvetnih zmot zateče v njegovo okrilje, priča, kako se v nebesih povelečuje oni, ki živeč med stvarmi ne živi stvarem, ampak — Bogu. Sv. Frančišek je jasno vodilo, v katerem so začrtane vse točke verskega življenja, vodilo, čegar izvršitev more edino le osrečiti bornega zemljana. Sv. Frančišek je izreden pojav milosti božje, on je pri Bogu dobrotljiv zagovornik in priprošnjik svojih častilcev.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIJENICA

00000487451

